

HANDREIKING NIEUWE STALLEN MET KWALITEIT

VOORGESCHIEDENIS

Om zich te kunnen handhaven, zullen veel agrariërs in de nabije toekomst gaan innoveren en/of hun bedrijf vergroten. In de PRS is daarom aandacht besteed aan dit ruimtelijke vraagstuk. De landbouw is de belangrijkste gebruiker van het landelijk gebied en van groot belang voor de kwaliteit en attractiviteit van het cultuurlandschap. De opgave voor de landbouw is om zich te handhaven in haar primaire rol als voedselproducent en tegelijkertijd de kwaliteit en attractiviteit van het cultuurlandschap te behouden: 'duurzame groei in een aantrekkelijk landschap'. De Provinciale Ruimtelijke Structuurvisie (PRS) biedt de grondgebonden veehouderij in heel de provincie en niet grondgebonden veehouderij in delen van het Reconstructiegebied de mogelijkheid om door te groeien van 1,5 hectare naar maximaal 2,5 hectare bouwperceel. Deze doorgroei tot maximaal 2,5 hectare is gebonden aan voorwaarden op het gebied van landschappelijke inpassing, milieu, dierenwelzijn en volksgezondheid en opgenomen in de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV).

In het Ruimtelijk Actie Programma (RAP) 2012-2015 is het project 'Innovatieve Stallen' opgenomen. Doel van dit project is om schaalvergroting in de veehouderij samen te laten gaan met kwaliteitsverbetering op het gebied van landschap, dierenwelzijn, milieu en volksgezondheid. Om deze doelstelling te realiseren werd aanvankelijk gedacht aan een procesaanpak die jaarlijks zou moeten leiden tot twee echt innovatieve stalontwerpen en bijpassende erfinrichting die als inspirerende voorbeelden zouden kunnen dienen voor de Utrechtse veehouderij. Gaandeweg het proces bleek dat het ontwikkelen van echte innovaties veel tijd en geld kost en dat het ontwikkelde innovatieve stalontwerp meestal alleen geschikt is voor bepaalde situaties en uitgangspunten en dus lang niet voor elke veehouder als voorbeeld kan dienen. Daarnaast ontstond gaandeweg het inzicht dat de stikstofproblematiek een groter beletsel vormt om vergroting te realiseren dan

het toepassen van de criteria uit de PRV (landschapskwaliteit, dierenwelzijn, milieuverbetering en volksgezondheid).

Vanwege het uitblijven van tastbaar resultaat werd de aanpak daarom minder gericht op echte innovatie en meer op het ondersteunen van veehouders die willen doorgroeien boven de 1,5 hectare bouwperceel en daarbij tegen problemen aanlopen. Ook veehouders met een bouwblok kleiner dan 1,5 ha die een ambitieuze duurzaamheidslag willen/moeten maken (bijvoorbeeld vanwege nabijheid Natura 2000), werden betrokken bij het project. Voor deze veehouders is voldoen aan de criteria uit de PRV geen voorwaarde, maar ook uit hun casussen valt lering te trekken voor de toepassing van de criteria en oplossing van de stikstofproblematiek.

In 2014 is geïnventariseerd in hoeverre de begeleide veehouders en veehouders die zonder hulp vanuit het project bezig waren met schaalvergroting waren gevorderd met de realisatie van hun stalconcept. Uit deze inventarisatie bleek dat alle ondernemers tegen problemen aanliepen bij de realisatie van hun plan. De geïnventariseerde problemen lopen uiteen van het niet houdbaar zijn van adviezen van de overheid bij fase vergunningverlening, onduidelijkheid bij gemeenten over wensen provincie, privéomstandigheden van de ondernemer tot financieringsproblemen (vaak afhankelijk van subsidie). Uit de inventarisatie sprak een duidelijke behoefte aan een nieuwe werkwijze (of succesvolle interventies) die helpt tot resultaat (de milieubewuste, dier- en mensvriendelijke en landschappelijk ingepaste stal) te komen en de weg naar dat resultaat versnelt en vereenvoudigt. De aanpak werd daarom nog meer toegespitst op oplossen van problemen en beoogt het pad naar een duurzame of innovatieve stal te vereenvoudigen.

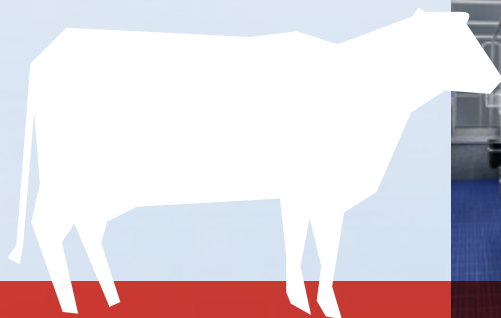

HUDIGE SITUATIE

Bestuurlijk is medio 2014 een keuze gemaakt voor een casusgerichte en tijdgebonden aanpak tot eind 2014 om concrete problemen van bij de provincie bekende veehouders bij de kop te pakken. Met een vernieuwde procesaanpak 'Nieuwe Stallen met Kwaliteit' wordt aan de hand van een tiental geselecteerde casussen beproefd welke interventies effectief zijn in het om buigen van probleem naar succes voor ondernemer en overheid. Hiertoe is een provinciale deskundigengroep samengesteld om veehouders en gemeenten te adviseren en na het eind van het jaar advies te geven over hoe het beter kan en hoe dat in te bedden in de provinciale organisatie en in de keten. Daarnaast wordt een webpagina ontwikkeld waarop de geleerde lessen en andere praktische informatie gedeeld worden, zodat veehouders zelf aan de slag kunnen met praktische tips. Vanwege het beletsel dat de stikstofproblematiek vaak vormt voor veehouders die willen doorgroeien, wordt een webkaart ontwikkeld voor Utrechtse veehouders die inzicht geeft in de ontwikkelingsmogelijkheden of beperkingen op het gebied van stikstof wet- en regelgeving (Programmatische Aanpak Stikstof (PAS)).

In de zomer van 2014 is een goede structuur neerzetten om veehouders te helpen en is er contact met hen geweest. Gaandeweg wordt duidelijk dat de deelnamebereidheid van de geselecteerde casussen onder druk staat van autonome ont-

wikkelingen in de landbouw (o.a. komst PAS, het fosfaatplafond/melkveewet en afschaffing melkquotum per 2015). Dit resulteert erin dat een aantal casushouders bij nader inzien voor het eind van het jaar geen stappen meer gaat zetten in de richting van de realisatie van hun nieuwe stal: men wacht de ontwikkelingen in de markt graag af. Eind november zijn er nog slechts drie veehouders met een actueel probleem voor wie het urgent is dit in de aankomende maanden een stap verder te brengen, maar gaan dat voor het eind van het jaar niet meer realiseren. De rest van de casushouders met een plan wachten ontwikkelingen in de markt graag af.

NIEUWE STALLEN MET KWALITEIT

De provincie helpt veehouders bij het oplossen van problemen, met name op het gebied van het bestemmingsplan en de benodigde vergunningen. Op de site van de provincie kan een ondernemer al veel tips en informatie vinden. Een deskundigengroep geeft advies aan veehouder en gemeente over het realiseren van de nieuwe stal. Het kader voor advisering wordt gevormd door de onderwerpen uit de PRS, zoals landbouwbeleid, ruimtelijke kwaliteit, landschappelijke inpassing, vergunningverlening en natuur. Uitgangspunt is dat de veehouder zijn eigen ambities realiseert en op zijn eigen manier een goede invulling geeft aan de maatschappelijk gewenste kwaliteit. De provincie wil samen met ondernemer en gemeente leren van concrete problemen. Tot het eind van het jaar wordt aan de hand van concrete casussen uitgezocht wat kan helpen om de problemen om te buigen naar oplossingen en succes voor ondernemer en overheid.

ZICHT OP RESULTAAT

Het resultaat van het RAP project 'Nieuwe Stallen met Kwaliteit' valt uiteen in een webpagina met praktische handvatten voor veehouders en een goed ingerichte deskundigengroep die helpt bij het oplossen van concrete en complexe problemen. De webpagina equipeert veehouders die willen doorgroeien en/of de ambitie hebben een innovatieve stal te realiseren zelf aan de slag te gaan en bekende problemen te vermijden of te omzeilen. De deskundigen groep biedt hulp bij complexe problemen daar waar de veehouder vastloopt. Aangezien het gros van de Utrechtse veehouders met uitbreidingsplannen de ontwikkelingen in de markt afwacht, wordt het voor eind 2014 beoogde resultaat niet gehaald. Er is een te beperkt aantal concrete casussen behandeld en te weinig lessen geleerd die kunnen leiden tot structurele verbetering en versnelling van het pad naar een duurzame of innovatieve stal. Veel veehouders geven aan in 2015 wel werk te willen maken van hun plannen. De verwachting is dus dat vanaf het voorjaar 2015 de vraag om hulp van de deskundigengroep op gang zal komen. De handvatten, praktische tips en inspiratie die we (oriënterende) veehouders nu al te bieden hebben, zijn te vinden op de provinciale website www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/nieuwe-stallen en zal de aankomende periode worden verrijkt met de lessen die geleerd gaan worden uit de casussen en met de stikstofkaart. Er is dus zicht op resultaat dat in de loop van 2015 verder geoogst kan worden.

VEEHOUDER KAN ZELF AAN DE SLAG

- ✓ Stappenplan voor de melkveehouder
- ✓ Succes- en faalfactoren
- ✓ Inspirerende bedrijfsconcepten
- ✓ Leren van collega's
- Ontsluiten lessen uit de praktijk
- Stikstofkaart

DESKUNDIGENGROEP VOOR HULP BIJ COMPLEXE PROBLEMEN

- ✓ Groep deskundige medewerkers van de provincie met taak en capaciteit
- ✓ Contacten met gemeenten
- ✓ Contact met veehouders met uitbreidingsplannen
- Lessen uit de praktijk n.a.v. behandelen casussen
- Verbetervoorstellen en implementatieadvies
- Vereenvoudigde werkwijze ingeburgerd
- Meer stallen met kwaliteit

WEBSITE NIEUWE STALLEN MET KWALITEIT

De website is gericht op melkveehouders en wordt een toegankelijk, visueel middel. Veehouders vinden daar een stappenplan van de 5 stappen die doorlopen worden in het traject naar een nieuwe stal met kwaliteit. De stappen die gemaakt moeten worden zijn van idee, naar ontwerp, financiering, vergunningen en tenslotte de bouw. Per stap wordt toegelicht wat verwacht kan worden en waar je relevante informatie kan vinden. Ook wordt gewezen naar LaMi-projecten waar de melkveehouder in deze fase wat aan heeft.

In de idee-fase bijvoorbeeld, worden links toegevoegd naar inspirerende bedrijfsconcepten zoals de kwatrijnstal, de koeientuin en de vrijloopstal. Aangeraden wordt om in dit stadium al de directe omgeving te

betrekken. In de Ontwerpfase worden de omgevingsfactoren als landschappelijke inpasbaarheid en bouwblokgruote toegelicht. Contactgegevens van collega boeren worden opgenomen samen met informatie over welke keuzes zij gemaakt hebben en waarom. Dit maakt het gemakkelijker om van elkaar te leren. Bij de financieringsstap wordt de boer wegwijs gemaakt in het woud van subsidies/regelingen. We denken daarbij aan een stroomschema. De stap naar vergunningverlening bestaat onder andere uit tips bij het aanvragen van een Nb-Wet vergunning. Bij de bouwfase gaat het vooral om praktische tips. Uiteraard kan via de website contact opgenomen worden met de deskundigengroep.

www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/nieuwe-stallen

